

based on the law as equal extent of justice. It is also mentioned that modern Ukrainian philosophy of law upholds the idea of individual's inalienability from the law and gravitates toward jural doctrine.

Key words: legal relations, legalistic approach, jural doctrine, legal ideas, extent of justice.

Отримано 15.11.2013

УДК 343.352.7

О. Т. ОМЕЛЬЯНОВИЧ

*Олеся Тарасівна Омельянович, студентка
IV курсу юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ БОРТЬБИ ІЗ НЕПРАВОМІРНИМИ ВИГОДАМИ ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ ВПЛИВОМ (СТ. 369-2 КК)

Обрання Україною курсу на європейську інтеграцію зумовило необхідність переосмислення та реформування українського антикорупційного законодавства. Ратифікація Верховною Радою України Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією¹, а також Конвенції ООН проти корупції² сприяла появі ряду новел у кримінальному законодавстві України, однією з яких є ст. 369-2 «Зловживання впливом» Кримінального Кодексу України³ (далі – КК), яка вперше передбачила кримінальну відповідальність за діяння, які супроводжують зловживання впливом. *Актуальність* даного дослідження зумовлена необхідністю належного теоретичного осмислення ст. 369-2 КК та її подальшого доопрацювання з метою ефективного правозастосування у сфері охорони встановленого порядку службової діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави та органів місцевого самоврядування.

Слід зазначити, що у кримінально-правовій науці ст. 369-2 КК різною мірою аналізували такі *вчені* як Н. О. Кочерова, П. П. Андрушко, М. І. Хавронюк, М. І. Бакай, Л. П. Брич та ін.. Проте переважна більшість проблем ст. 369-2 КК так і не знайшли свого вирішення і належного законодавчого закріплення. Тож, *завданням* даного дослідження є аналіз ст. 369-2 КК та розробка її нової редакції з урахуванням всіх уточнень.

Для розв'язання визначеного завдання дослідження використовувались такі загальнонаукові і спеціальні наукові *методи*: метод системного аналізу, порівняльно-правовий, функціональний, а також метод моделювання.

Дослідження доцільно почати з аналізу назви статті та її відповідності змісту передбачених діянь. Так, аналіз змісту діянь, передбачених ст. 396-2 КК, дає змогу зробити висновок, що назва ст. 369-2 КК «Зловживання впливом» не кореспондує змісту її диспозицій, які встановлюють кримінальну відповідальність за діяння осіб, що передують впливу на особу, уповноважену на виконання функцій держави. Таким чином, ст. 369-2 КК відповідальності за здійснення впливу на особу, уповноважену на виконання функцій держави, не передбачено, що зумовлює необхідність їх окремої юридичної оцінки. У зв'язку з цим виникає необхідність внесення змін до назви ст. 369-2 КК. З цього приводу М. І. Бакай, зважаючи на автентичну англійську назву даного злочину як *«trading in influence»* у Конвенції ООН проти корупції та Кримінальній конвенції про боротьбу з корупцією, пропонує застосувати термін «торгівля впливом» як такий, що більше відповідає змістовним характеристикам діянь, про які йдеться⁴. На нашу думку, зважаючи на особливості української юридичної техніки, більш правильним буде формулювання назви ст. 369-2 КК як «Пропозиція, обіцянка, надання або одержання неправомірної вигоди за зловживання впливом». Отже, пропонуємо внести зазначені вище зміни до назви ст. 369-2 КК.

Окремої уваги заслуговує невідповідність змісту діянь, передбачених диспозиціями ч. 1 та ч. 2 ст. 369-2 КК, положенням ст. 18 Конвенції ООН проти корупції та ст. 12 Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією.

По-перше, за обома антикорупційними конвенціями кримінально караними визнаються не лише «пропозиція або надання... будь-якої неправомірної вигоди» за здійснення впливу на особу, уповноважену на виконання функцій держави, а й *обіцянка* надання такої неправомірної вигоди за здійснення впливу. Український законодавець при формулюванні ч. 1 і ч. 2 ст. 369-2 КК із незрозумілих причин проігнорував «обіцянку неправомірної вигоди» як одне з діянь, що потребує криміналізації, обмежившись «пропозицією неправомірної вигоди» та «пропозицією здійснити вплив». Очевидно, антикорупційні конвенції не даремно розмежовують обіцянку та пропозицію неправомірної вигоди. М. І. Бакай з цього приводу зазначає, що про обіцянку неправомірної вигоди слід вести мову в тих випадках, коли ініціатива щодо зловживання впливом на певну особу виходить від того, хто має можливість вчинити такий вплив. Про пропозицію ж неправомірної вигоди, у свою чергу, слід говорити тоді, коли ініціатором впливу на відповідну особу є суб'єкт, що не

має бажання вплинути на неї безпосередньо, але заінтересований у вчиненні (невчиненні) нею певного діяння⁵. Зазначений підхід щодо обрання критерієм розмежування понять «обіцянка» і «пропозиція» суб'єкта ініціативи такого впливу, на нашу думку, є сумнівним, оскільки обіцянка неправомірної вигоди може бути висловлена і тим суб'єктом, якому пропозиція вчинити такий вплив не надходила. Більш обґрунтованим вважаємо підхід, за якого «пропозиція неправомірної вигоди», так чи інакше, передусє «обіцянці» і полягає у пропозиції передати неправомірну вигоду у разі згоди суб'єкта вчинити вплив на необхідну особу; «обіцянка» ж, у свою чергу, – це добровільно дане зобов'язання передати неправомірну вигоду у майбутньому⁶. У будь-якому разі, очевидно, що дані поняття не є тотожними, а тому вони потребують окремого закріплення на рівні диспозицій ч. 1 та ч. 2 ст. 369-2 КК (див. далі).

По-друге, вважаємо, що у ст. 369-2 КК не враховане уточнення обох антикорупційних конвенцій про те, що вплив на особу, яка уповноважена прийняти рішення, може бути як реальний, так і удаваний. Відсутність застереження на рівні ст. 369-2 КК про можливість здійснення суб'єктом удаваного впливу дає підстави вважати, що такі дії мають кваліфікуватись за ст. 190 КК як шахрайство, у зв'язку з існуванням усталеного правозастосовчого підходу до кваліфікації подібних ситуацій, який відображено у абз. 2 п. 9 Постанови Пленуму Верховного Суду «Про судову практику у справах про хабарництво»⁷. Проте такий підхід прямо суперечить вимогам антикорупційних конвенцій. З метою вирішення даної проблеми Н. О. Кочерова пропонує внести зміни до диспозицій ч. 2 та ч. 3 ст. 369-2 КК наступного змісту: «Одержання неправомірної вигоди за вплив, дійсний або удаваний, ...»⁸. Проте автор невиправдано не поширює зазначений підхід на ч. 1 даної статті, що, очевидно, пов'язано з особливостями конструювання диспозиції ч. 1 ст. 369-2 КК, де іменник «вплив» законодавцем замінено на дієслово «вплинути». Більш вдалою, на наш погляд, є пропозиція М. І. Бакай, яка пропонує здійснити уточнення щодо реальності або удаваності впливу в примітці до ст. 369-2 КК. Проте вважаємо, що коректніше говорити не так про реальність та удаваність самого впливу, як про реальність та удаваність *можливості впливу*. Тож пропонуємо внести зміни до ст. 369-2 КК додавши примітку 1, в якій буде міститись застереження про те, що можливість впливу може бути як реальною, так і удаваною (див. далі).

По-третє, у примітці до ст. 369-2 КК потрібно уточнити, що відповідальність за цією статтею настає незалежно від здійснення або нездійснення впливу, досягнення або недосягнення таким впливом бажаного результату. Це забезпечить тлумачення ст. 369-2 КК у контексті ст. 12 Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, що, своєю чергою, допоможе уникнути помилок суддів при правозастосуванні.

З метою правильного правозастосування окремого дослідження потребує коло осіб, згаданих у ст. 369-2 КК. Так, аналіз статті дає змогу виділити:

а) особу, яка пропонує або надає неправомірну вигоду;

б) особу, яка одержує неправомірну вигоду за вплив або пропонує здійснити вплив за надання такої вигоди;

в) третіх осіб, яким може надаватись вигода;

г) осіб, уповноважених на виконання функцій держави.

Варто підкреслити, що суб'єктами даного злочину можуть виступати лише «особи, які пропонують або надають неправомірну вигоду», а також «особи, які одержують неправомірну вигоду за вплив або пропонують здійснити вплив за надання такої вигоди». Якщо «особами, які пропонують або надають неправомірну вигоду», без сумніву, можуть бути будь-які особи, яким до вчинення злочину виповнилось шістьнадцять років, то поняття «особи, які одержують неправомірну вигоду за вплив або пропонують здійснити вплив за надання такої винагороди», на нашу думку, потребує окремого дослідження. Так, Є. О. Письменський та О. О. Дудоров у своєму підручнику зазначають, що суб'єкт злочину, передбаченого ч. 2 ст. 396 КК є загальним⁹. Такої ж позиції дотримується М. І. Хавронюк¹⁰ та Д. І. Крупко¹¹, які визнають суб'єктом аналізованого злочину будь-яку особу. З ними не погоджується Л. П. Брич, яка називає суб'єкт злочину, передбачений ч. 2 ст. 369-2 КК, спеціальним. «Особливостями цього спеціального суб'єкта є дві кумулятивні ознаки: 1) особа не наділена статусом службової особи; 2) вона має реальну можливість вплинути на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави»¹². Найбільш виваженою вважаємо позицію Н. О. Кочерової, яка зазначає, що суб'єктом зловживання впливом «є будь-яка фізична осудна особа, яка досягла шістьнадцятирічного віку, в тому числі й службова особа (особа, яка має відповідні функціональні та посадові ознаки), за умови, що обіцяний, запропонований, здійснений нею вплив на особу, уповноважену на виконання функцій держави, зумовлено не наданою їй по службі владою чи службовим становищем, а близькими, дружніми чи будь-якими іншими відносинами з останньою»¹³.

Окрім суб'єктів злочинів у ст. 369-2 КК згадуються так звані «треті особи, яким може надаватись вигода». На нашу думку, такими особами можуть бути як *будь-які особи*, які шляхом використання своїх службових, дружніх або родинних зв'язків зможуть вплинути на особу, уповноважену на виконання функцій держави, так і *довірені особи* «особи, уповноваженої на виконання функцій держави», а також *сама особа, уповноважена на виконання функцій держави*.

Деяких уточнень потребує і поняття «особа, уповноважена на виконання функцій держави». Для визначення обсягу даного поняття примітка до ст. 369-2 КК відсилає до п. 1–3 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції»¹⁴. Однак звернення до цих нормативних приписів свідчить, що у п. 1 та п. 2 ч. 1 ст. 4 вищезгаданого Закону наводиться перелік осіб, які уповноважені на виконання функцій не тільки держави, а й органів місцевого самоврядування, а у п. 2 фігурують особи, які для цілей Закону прирів-

нюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Щодо цієї ж проблеми у ст. 369-1 КК В. І. Тютюгін зазначав, що таке загальне посилення у примітці статті на згадані вище пункти залишає відкритим питання: чи належить до тих, хто уповноважений на виконання функцій держави, всі категорії осіб, зазначені у цих пунктах, або серед них необхідно виділити тих, хто уповноважений на виконання саме державних функцій¹⁵. У Кримінальній конвенції про боротьбу з корупцією уточнюється, що особами, на яких потенційно може здійснюватись вплив, у тому числі особи, що є членами будь-якого національного представницького органу, який здійснює законодавчі або виконавчі повноваження. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про органи місцевого самоврядування» представницький орган місцевого самоврядування – це виборний орган (рада), який складається з депутатів і відповідно до закону наділяється правом *представляти інтереси* територіальної громади і *приймати від її імені рішення*¹⁶. Таким чином, органи місцевого самоврядування є різновидом «національного представницького органу, який здійснює законодавчі та виконавчі повноваження». У зв'язку з викладеним вище пропонуємо внести зміни до ст. 369-2 КК та сформулювати вищеописану категорію як «осіб, уповноважених на виконання функцій держави та органів місцевого самоврядування».

Окремої уваги заслуговує характеристика конструкції «поєднане з вимаганням неправомірної вигоди» (ч. 3 ст. 369-2 КК). Так, на думку деяких науковців, конструкція «поєднане з вимаганням неправомірної вигоди» не відбиває суті вимагання, оскільки вимагання за визначенням пов'язано з погрозою завдати шкоду правам та законним інтересам особи, яка йому піддається (ст. 189 «Вимагання» КК). Зокрема, колектив авторів Національної академії прокуратури України наголошує на тому, що дуже важко уявити ситуацію, коли особа вимагає певні блага за те, щоб вплинути на когось. Вона може лише пропонувати «допомогти», адже незрозуміло, чим можна погрожувати у такій ситуації¹⁷. Проте аналіз правозастосовчої практики свідчить про реальність таких ситуацій. Для прикладу, суд кваліфікував дії заступника директора коледжу за ч. 3 ст. 369-2 КК, визнавши *погрозою* позбавлення студентки її законного права на навчання за державним замовленням у разі непередання матір'ю студентки згідно з наявною домовленістю неправомірної вигоди заступнику директора для домовленості з головою відбіркової комісії, хоча дочка вже проходила на бюджет «власними силами»¹⁸. Таким чином, включення кваліфікуючої ознаки «поєднане з вимаганням неправомірної вигоди» у ч. 3 ст. 369-2 КК є цілком логічним, що підтверджується реальним застосуванням судами.

Окрім цього, з метою підвищення караності одержання неправомірної вигоди (ч. 2 ст. 369-2 КК), пропонується диференціювати кримінальну відповідальність залежно від її розміру, передбачивши як кваліфікуючі ознаки зловживання впливом одержання неправомірної вигоди у великому та особливо великому розмірах. Граничні розміри неправомірної вигоди у великих і особливо великих розмірах пропонується визначити у примітці до ст. 369-2 КК (див. далі).

Доцільно також передбачити дієвий механізм спеціального виду звільнення від кримінальної відповідальності за злочин, передбачений ст. 369-2 КК, осіб, які пропонували, обіцяли або надали неправомірну вигоду. Вважаємо, що умовами даного спеціального звільнення від кримінальної відповідальності має бути факт вчинення стосовно такої особи дії щодо вимагання неправомірної вигоди, а також факт добровільного звернення такої особи до правоохоронних органів після пропозиції, обіцянки чи надання неправомірної вигоди. Саме цей підхід було покладено законодавцем в основу спеціального звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 5 ст. 368-3; ч. 5 ст. 368-4 тощо.

Варто зазначити, що законодавець все ж намагається удосконалити ст. 369-2 КК. Проте здійснюється це своєрідно. Незважаючи на існування великої кількості невіршених проблем, законодавець вже вдруге вносить до ст. 369-2 КК одні й ті самі зміни. Так, пп. 8 п. 2 Закону України від 18 квітня 2013 р. № 221-VIII¹⁹ ч. 1 ст. 369-2 КК доповнено словами «або за надання такої вигоди третій особі», а ч. 2 та ч. 3 ст. 369-2 КК словами «для себе чи третьої особи». Проте з 15 грудня 2003 р. набирає чинності інший Закон України від 18 квітня 2013 р. № 222-VII²⁰, у підпункті 8 п. 1 якого знову передбачено внесення до ст. 369-2 КК *тих самих змін*.

Таким чином, детальне дослідження ст. 369-2 КК «Зловживання впливом» доводить недосконалість статті у чинній редакції, а також непослідовність законодавця у частині внесення змін до неї. У зв'язку з цим, з метою забезпечення дієвої охорони відносин, пов'язаних із дотриманням встановленого порядку службової діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави та органів місцевого самоврядування, пропонується внесення змін до КК шляхом зміни редакції ст. 369-2 КК наступним чином:

Стаття 369-2. Пропозиція, обіцянка, надання або одержання неправомірної вигоди за зловживання впливом.

1. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди особі, яка пропонує чи обіцяє (погоджується) за таку вигоду або шляхом надання такої вигоди третій особі вплинути на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, -

карається...

2. Одержання неправомірної вигоди для себе чи третьої особи за вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або пропозиція (обіцянка) здійснити вплив за надання такої вигоди, -

карається...

3. Одержання неправомірної вигоди у великому розмірі для себе чи третьої особи за вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або поєднане з вимаганням такої вигоди, - карається...

4. Одержання неправомірної вигоди в особливо великому розмірі для себе чи третьої особи за вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, - карається...

5. Особа, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо стосовно неї були вчинені дії щодо вимагання неправомірної вигоди і після пропозиції, обіцянки, надання неправомірної вигоди вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні нею злочину добровільно заявила про те, що сталося органу, службова особа якого згідно із законом має право повідомляти про підозру.

Примітка. 1. Відповідальність за ст. 369-2 цього Кодексу настає незалежно від реальності або удаваності можливості впливу, здійснення або нездійснення впливу, досягнення або недосягнення бажаного результату.

2. Особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, є особи, визначені в пунктах 1–3 частини першої статті 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

3. Неправомірною вигодою у великому розмірі вважається вигода, що у двісті і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, в особливо великому розмірі – така, що у п'ятсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

¹ Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією (ETS 173) від 27 січня 1999 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_101

² Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_c16

³ Кримінальний кодекс України 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.

⁴ Бакай М. І. Кримінально-правова характеристика зловживання впливом як виду злочину за міжнародними антикорупційними нормативно-правовими актами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-prensa.com/article-1238.html>

⁵ Там само.

⁶ Новели антикорупційного законодавства / Волочай Ю. В., Ткач С. С., Класс Ю. О. – Кременчук, 2012. – 9 с.

⁷ Постанова Пленуму Верховного Суду «Про судову практику у справах про хабарництво» № 5 від 26.04.2002 // Юридичний вісник України від 13.07.2002. – № 28. – 21 с.

⁸ Кочерова Н. О. Кримінально-правова відповідальність за зловживання впливом: соціальна обумовленість і склад злочину: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Н. О. Кочерова / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – К., 2012.

⁹ Кримінальне право (Особлива частина): підручник: у 2 т. / За ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. – Луганськ: Ельтон-2, 2012. – Т. 2. – 488 с.

¹⁰ Хавронюк М. І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». – К.: Атіка, 2011. – 424 с.

¹¹ Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар. Видання восьме, перероблене та доповнене / Відп. ред. Є. С. Стрельцов. – Х.: Одиссей, 2012. – 904 с.

¹² Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2012. – 1090 с.

¹³ Кочерова Н. О. Поняття суб'єкта злочину, передбаченого статтею 369-2 Кримінального кодексу України / Н. О. Кочерова // Митна справа: науково-аналітичний журнал з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності. – 2012. – № 4 (82), ч. 2, книга 2, липень – серпень 2012 року. – 97 с.

¹⁴ Закон України від 07 квітня 2011 року № 3206-VI «Про засади запобігання і протидії корупції» // Голос України від 15.06.2011. – № 107.

¹⁵ Тютюгін В. Новели кримінального законодавства щодо посилення відповідальності за корупційні злочини: вирішення проблеми чи проблеми для вирішення? // Юридичний вісник України. – 6–12 лютого 2010. – № 6.

¹⁶ Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» // Офіційний вісник України. – № 25. – 1997. – 20 с.

¹⁷ Методичні рекомендації з питань кваліфікації корупційних злочинів, передбачених ст.ст. 364-1, 365-1, 365-2, 368-2, 368-3, 368-4, 369-2 КК України / О. Г. Кальман, В. М. Куц, Я. О. Триньова, Н. М. Ярмиш. – К.: Національна академія прокуратури України. – 2012. – С. 39–40.

¹⁸ Вирок Коломийського міськрайонного суду Івано-Франківської області від 24 жовтня 2012 року у справі № 0909/4642/2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/26926854>

¹⁹ Закон України від 18.04.2013 року № 221-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» // Голос України від 17.05.2013. – № 90.

²⁰ Закон України від 18.04.2013 року № 222-VII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» // Голос України від 15.06.2013. – № 111.

Резюме

Омельянович О. Т. Напрями вдосконалення кримінально-правових засобів боротьби із неправомірними вигодами за зловживання впливом (ст. 369-2 КК).

У статті детально проаналізовано існуючі проблеми ст. 369-2 «Зловживання впливом» Кримінального кодексу України. Здійснено аналіз назви статті та підкреслено її невідповідність змісту передбачених діянь. Досліджено неузгодженість змісту

кримінально караних діянь, передбачених диспозиціями статті, з положеннями міжнародних антикорупційних конвенцій. Надано характеристику окремих кваліфікуючих ознак даного складу злочину. За результатами дослідження запропоновано власну редакцію ст. 369-2 Кримінального кодексу України.

Ключові слова: Кримінальний кодекс України, злочини у сфері службової діяльності, корупційні злочини, зловживання впливом.

Резюме

Омельянович О. Т. Пути совершенствования уголовно-правовых средств борьбы с незаконным обогащением за злоупотребление влиянием (ст. 369-2 УК).

В статье подробно проанализированы существующие проблемы ст. 369-2 «Злоупотребление влиянием» Уголовного кодекса Украины. Осуществлен анализ названия статьи и подчеркнута его несоответствие содержанию предусмотренных уголовно наказуемых деяний. Исследована несогласованность сути деяний, предусмотренных диспозициями статьи, положениям международных антикоррупционных конвенций. Охарактеризованы отдельные квалифицирующие признаки данного состава преступления. На основании результатов исследования предложена собственная редакция ст. 369-2 Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: Уголовный кодекс Украины, преступления в сфере служебной деятельности, коррупционные преступления, злоупотребление влиянием.

Summary

Omelyanovich O. The Ways of Improvement of the Criminal Legal Means of Fighting against Trading in Influence (Art. 369-2 Criminal Code of Ukraine).

The author analyzes the current problems of the Article 369-2 "Trading in influence" of the Criminal Code of Ukraine. The paper analyzes the title of the Article 369-2 and emphasizes on its contradiction to its punishable acts. The paper examines the inconsistency of the criminally punishable acts stipulated by the dispositions of the Article to the provisions of international anti-corruption conventions. There is also given the description of some of the aggravating circumstances of the crime. Basing on the results of the legal research the author proposes her own version of Article 369-2 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: Criminal Code of Ukraine, crimes related to official duties, offenses of corruption, trading in influence.

Отримано 22.11.2013

УДК – 329(477):336.1

М. М. СЮСЬКО

Микола Миколайович Сюсько, студент магістра-тури Ужгородського національного університету

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРЯМОГО ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В УКРАЇНІ

Партії є невід'ємною складовою демократичного суспільства. Вони виконують важливі функції як посередники між суспільством і публічною владою. Для нормального функціонування політичних партій, їх доступу до публічної влади особливу роль відіграє їх фінансування. У наш час, коли для досягнення мети політичних партій використовуються дорогі засоби та заходи, питання їх фінансування надзвичайно сильно впливає на результати виборів і розвиток партійної системи в цілому.

Тому важливе значення для нормального функціонування політичних партій має державне фінансування їх діяльності. В Україні нема єдності щодо запровадження прямого державного фінансування останніх. Незважаючи на багаторічні дискусії на всіх рівнях питання, так і не вирішено до цього часу. Проте, на наше переконання, пряме державне фінансування політичних партій є важливим і його потрібно запровадити в Україні, оскільки воно знижує масштаби впливу бізнесу на політичні партії, посилює партійну конкуренцію, впливає на зміст партійної політики, посилює розвиток громадянського суспільства.

Метою даної статті є дослідження особливостей прямого державного фінансування політичних партій, аналіз практики такого фінансування в окремих європейських країнах.

Дослідження фінансування політичних партій ґрунтується на наукових працях вітчизняних та зарубіжних науковців: В. Б. Євдокимова, А. І. Ковлера, О. Крисенка, В. І. Лисенка, М. Н. Марченка, Д. Миколенка, А. А. Мішина, Д. Под'ячев, А. Е. Постнікова, В. А. Туманова, В. Е. Чіркїна та ін.

Фінансування політичних партій в Україні завжди зазнає гострої критики та звинувачень у непрозорості й використанні тіньових схем. Так, у звіті міжнародної організації «Global Integrity» щодо прозорості фінансування політиків у різних країнах світу за 2011 р. було зазначено, що в Україні дуже складно ефективно проконтролювати фінансування політичних партій та окремих кандидатів, отримати ж публічну